

Anteckningar från Klimatsynks projektledarträff höst 2019

Datum: 21–22 oktober 2019, lunch till lunch; Plats: Scandic Foresta, Lidingö;
Moderator: Anders Sahlman; Sammanställning av anteckningar: Oxford Research

Stefan Baier, Tillväxtverket och **Karin Fant, Energimyndigheten** välkomnade deltagarna till höstens projektledarträff. Det pågår f.n. omkring 100 projekt med finansiering från ERUF och i tematiskt område 4, övergång till koldioxidsnål ekonomi. Totalt deltog 90 personer på projektledarträffen.

1. Framgångsfaktorer i projekten:

Lennart Olofsson presenterade projektet **ECOFAST – energieffektivisering i fastigheter** som utvecklar innovativa teknologier med digitala systemlösningar för energilagring och återvinning som leder till ökad energieffektivisering i fastigheter. Projektet har utvecklat en ny teknologi som kombinerar digitalisering och AI med tillvaratagandet av spill och återvinningsenergi, värme-ackumuleringsenergi och värme i fastigheter. Målet för projektet är att demonstrera olika teknologiska lösningar som sammantaget kan energieffektivisera den termiska energiförbrukningen i äldre fastigheter med minst 70 %. Projektet skapar ett cirkulärt energisystem. Nu ska projektresultaten spridas genom att systemen börjar levereras på marknaden med fokus på norra Europa som har en hög byggtakt. Se också: <https://klimatsynk.se/aktuellt/aktuellt/2017-05-10-energiatervinning-resultat-i-borsnoterat-bolag.html>

- Framgångsfaktorer: Bra projektledare, bra förprojektering med bra bedömning av tid och kostnader. Det har hänt mycket på vägen som kunnat korrigeras, tex det tillkom ett projekt i för att kombinera geoenergi och inomhusklimatlösning.
- Tips: se till att man har avtal på plats. Att jobba med olika typer av bidragsfinansiering och samarbeta med offentligt som företag är känsligt. Projektet uppgav att Tillväxtverket som hjälpt dem genom byråkratin och möjliggjort utvecklingen.

Utifrån ett utvärderingsperspektiv så presenterade **Erik Bergfors och Henrik Nilsson, SWECO** vad projektlogiken är, dess betydelse för projektet och de olika stegen i en utvärderares arbete. Vidare går presentationen till synergier och hävstångseffekter som kan skapas mellan och med projekt. Saker att ta hänsyn till för att skapa större mervärden: utvärdera den befintliga policyn inom området, gärna tidigt (ekonomiska styrmedel, regleringar mm.) samt, kartlägg andra aktörer som jobbar i närliggande områden eller frågor. Efter projektslut: utarbeta en tidig strategi för hur resultaten ska förvaltas efter projektslut, finns det organisationer som kan förvalta resultaten utan projektmedel? Viktigt att skapa engagemang genom att kommunicera framgångar och goda exempel till målgrupperna och andra relevanta aktörer i systemet. Styrgruppen används ofta inte på det operativa planet under projektets tid. Råd till projekt: Använd projektlogik, använd styrgruppen som ett strategiskt stöd.

Framgångsfaktorer enligt SWECO:

- Projektet viktigt för att underlätta för mindre kommuner att ställa om; aktiviteterna blir en multiplikator
- Relationsbyggandet

Utmaningar enligt SWECO:

- Måste finnas en flexibilitet att möta målgruppen där den befinner sig (mobilisering)
- Att hålla engagemanget uppe
- Kontinuerlig kommunikation

2. Möte i projektportföljerna:

Portfölj "Energieffektivisering till SMF", Karin Fant

Deltagande projekt:

- *Coacher för energi och klimat*, Energimyndigheten. Lokala coacher anställda på kommuner ska rekrytera små och medelstora företag (SMF) för att företagen ska minska sin energianvändning.
- *EcoSYS – Ekoeffektiva processer och system*, Mittuniversitetet. Syftet med projektet är att utveckla och implementera elenergibesparande tekniker vid produktionsenheter som tillverkar mekanisk pappersmassa.
- *Energicentrum - en dynamisk mötesplats för innovation, kompetensförsörjning och regional utveckling*, Eskilstuna kommun. Projektet är ett triple helix-samarbete mellan Energimyndigheten, Eskilstuna kommun, näringsliv samt Mälardalens högskola i Energi evolution center, en mötesplats för aktörer inom energiområdet.
- *Energitjänster*, Energimyndigheten. Målsättningen med projektet är att fler SMF ska använda sig av energitjänster i sitt energieffektiviseringsarbete. Projektet arbetar med Energieffektiviseringsföretagen för att nå leverantörer av energitjänster.
- *Incitament för energieffektivisering*, Energimyndigheten. Projektet kombinerar energieffektivisering med den miljötillsyn hos företag med hög energianvändning som görs av tillsynsmyndigheterna: länsstyrelser och kommuner. Projektet höjer kompetensen hos de som gör tillsyn och har tagit fram material (energitrappa, självskattning m.m.), åtgärdsplaner, vägledningar samt filmer.
- *Konkurrenskraft 2030*, Energikontor norr.
- *KTP Knowledge Transfer Partnerships*, Högskolan Dalarna. Projektiden innebär att en nyutexaminerad akademiker under en period får anställning hos ett företag för att genomföra ett kvalificerat utvecklingsprojekt, med uppbackning från en akademisk handledare, affärscoach. Nytt: KTP energi 2.0 och KTP Energi Sverige.
- *Nätbaserat lärande för energieffektivisering i SMF*, Energimyndigheten. Projektet ska ta fram ett verktyg för nätbaserat lärande för energieffektivisering som ska riktas till tio olika branscher. Färdiga med hotell, restaurang, rektion och installationsföretag, jobbar med fyra till. svårt att hitta tid för att engagera sig. svårt med spridningen. Reflektion: spridningskanal?
- *Grön flygplats*, Svenska regionala flygplatser. Projektets mål är att minska CO2-utsläppen på SRF:s 34 regionala flygplatser samt göra det möjligt att tanka

fossilfritt flygbränsle och ladda elflygplan. Projektet engagerar SMF och kommuner.

- *Förbättrad industriell energieffektivitet i östgötska företag* Linköpings universitet. Projektet analyserar och lyfter fram mervärden av energirelaterade investeringar.
- *Energilösningar i Världsklass, Mälardalens högskola*. Projektet skapar en nod för utveckling av energilösningar som erbjuder verifiering, validering och internationell affärsutveckling och implementering. Alla företag som vill leverera till en stad kan testa i testbädden på ett säkert sätt för att sedan kunna upphandlas.
- *Energieffektivisering i offentlig sektor - EnOff*. Projektets övergripande mål är att den offentliga sektorn i Östra Mellansverige har stärkt sitt samarbete avseende energieffektivisering och ställer utmanande krav i upphandlingar och projekt.

Nå ut till företag: Väldigt få företag dyker upp på träffar, man måste knacka dörr. Bra att mötas på företagets villkor. Kanske nå företag via kluster. Identifiera rätt mervärde för rätt målgrupp. Bra med konkreta siffror, t.ex. företagets energidata.

Finansiering för investeringar i SMF: DLL omnämndes. Bankerna har hårdare villkor. Svårt att få tag på pengar till sina investeringar. Finns stöd för företag på Energimyndigheten, ERUF: Gröna fonden som drivs av Almi Invest. I banker kommer det bli lättare med bättre beräkningar kring hur fort det går att "räkna hem". Nytt inom bolag: Gå in och garantera via EPC (Energy Performance Contracting).

Mervärden av energieffektivisering: Viktigt att se på vilken kontext företaget befinner sig i. Visa goda exempel. Istället för energieffektivisering så är en idé att fokusera på "lean produktion", så får man engagemang - och energieffektivisering på köpet. Digitalisering kan ge mer energieffektivisering eftersom man kan kartlägga sina system och optimera.

Portfölj "Forskning och innovation", Maya Sanchez

Deltagande projekt:

- *BAS - Bygga attraktiva samhällen för företagen*
- *Circular Hub*
- *Cirkulära Skåne*
- *Koldioxidsnål ekonomi genom utveckling av LignoCity*
- *Hållbart värdeskapande genom cirkulära affärsmodeller*
- *Cleantech Värmland*
- *Innovativ utvärdering*
- *Minskad klimatpåverkan från plast i kommunala verksamheter ("Jakten på plasten")*
- *Plattform för strategisk energi- och klimatarbete*

Utmaningar: Kommunikation – internt och externt; Samverkan med SMF, hitta och förmedla rätt budskap och nytta; Samverkanstrukturen med samarbetspartners.

Lösningar: Ta personlig kontakt. Vad motiverar målgruppen? Lär känna målgruppen;

Arbeta fram en hisspitch med tydlig nyttofokus för företagen, direkt relaterat det aktuella företagets behov.

Lyft upp kommunikationsarbetet till en strategisk nivå och arbeta fram en förankrad plan; Gör en distinktion mellan hur projektet arbetar med det operativa respektive strategiska ledarskapet; Ta del av forskningsutbudet och framarbetade strategier

gällande samverkansledning; En etablerad kontakt med regionala företagskluster och Science parks kan vara en väg för att nå ut till och "rekrytera" SMF.

Behov: Resurser, engagemang och tid; Plattformer likt Klimatsynk för att utbyta erfarenheter och finna projekt med likande utmaningar och inriktning.

Portfölj "Hållbart byggande", Stefan Baier

Deltagande projekt:

- *Ecofast/Evertherm-Geo*
- *Energieffektiv och flexibel ventilation vid Sundsvalls sjukhus*
- *Energikontor i samverkan för smartare energianvändning*
- *Grön Agenda*
- *Hållbara tillsammans*
- *LEK3 - hållbar fastighetsanvändning genom samverkan*
- *Samverkan för hållbara byggnader i en koldioxidsnål ekonomi*
- *Stratus*

Utmaningar: Kommunikation, kompetensbrist, personbundet, gammalt bostadsbestånd, långsiktighet, mätetal

Lösningar: Förtroende, Budskapsupprepning, Lyhörddhet, förstudier, projektgrupp

Behov: Långsiktighet, ledarskap, engagemang

Portfölj "Transport – elektrifiering", Maud Persson

Deltagande projekt:

- *Elbilslandet Syd*
- *LaddinfraÖst 2.0*
- *Stolpe in för stad och land Mellersta Norrland*
- *Stolpe in för Stad och Land Mellersta Norrland*
- *Genomförbarhetsstudie Elvägpilot E22*
- *Verklighetslabb hållbara transportsystem*
- *Lika bra med CELLER-i*

Portfölj "Transport – förnybara biobränsle" Stefanie Scherbenske

Deltagande projekt:

- *Fossilfria och effektiva transporter i Östra Mellansverige, Utveckling BioDriv Öst, Hållbara Transporter i Östergötland*
- *FASTR - Snabbare omställning till fossilfria transporter i Jönköpings län*
- *Fossilfritt 2030*
- *Förnybart i Tanken*
- *RATT-X (Regionala Alternativa Teknologier för Trafiken i X-län)*
- *Hållbara transporter i Östergötland*
- *Hållbara transporter*
- *Fossilfria transporter i norr*

Utmaningar: Personalresurser, bemanning (långa rekryteringsprocesser); Skapa långsiktighet; Att rekrytera SMF och få dem att avsätta tid; Komplex målgrupp; Målformulering (till exempel bygga infrastruktur under projektiden som upplevs mer som

långsiktig effekt av projektet); Projekttrötthet; Ta vara på intresset och engagemanget som finns just nu bland alla relevanta aktörer

Behov: Investeringspengar (som Klimatklivet) som tar projektens aktiviteter vidare till implementering: Bättre förankring i egen organisation (genom till exempel förstudie); Politiken ska vara med från början

Lösningar: Bra dialoger och öppenhet som bygga på etablerade kontakter; Stolthet över projektet; Affärsmodeller; Rekryteringsträff med företagen; Skriftliga avtal; Offentlig upphandling; Engagerade människor

Portfölj "Transport – nya hållbara transportalternativ", Aleh Kliatsko

Deltagande projekt:

- *Hållbart resande i Örebroregionen, Region Örebro "Tänk tanken"*
- *Hela RESAN*
- *Hållbar mobilitet i Gröna Kronoberg*
- *Hållbara arbets- och tjänsteresor*
- *Hållbara resval Kalmar Linnéuniversitetet*
- *Kalmar C 2.0 - Huvudspåret + BRT Norra Vägen Kalmar - en förstudie*
- *Klimatväxling*
- *Kombinerad Mobilitet i Blekinge*
- *Logistikkluster Östergötland*

Utmaningar: Lokala kontra nationella målsättningar – vad betyder nationella mål lokalt?;

Kommunikation och marknadsföring – Hur når vi ut bäst till rätt målgrupp?; Ansökan kontra verklighet: Hitts rätt motiveringar – Varför ska mitt företag delta?

Lösningar: Tidig och bred förankring; Ta höjd för behovsanpassning – Möjligheten att skraddarsy lösningar utifrån behov; Ta höjd för kommunikation och marknadsföring tidigt – Det krävs resurser från dag 1; Erbjud paketerade lösningar som finns kvar efter projekt slut; Erbjud valfrihet kring aktiviteter; Kompetensutveckla nyckelpersoner.

Behov: Kontakt och kommunikationslösningar inriktade mot näringslivet; Grundläggande forskning – Vad har gjorts och hur komma åt det?; Tydlighet i regelverk som LoU och GDPR – vad kan göras?

Portfölj "Företagsstöd", Andreas Norling

Deltagande projekt:

- *Energieffektiva företag – Jämtland Härjedalen, Region Jämtland Härjedalen*
- *Stöd för miljövänliga investeringar, Region Värmland*
- *Ramprojekt Miljöinvesteringar i Gävleborg*
- *Stöd till energikartläggning, Energimyndigheten*
- *Teknikutveckling och Innovation, Energimyndigheten*

Utmaningar: Kommunikation på rätt sätt.; Lönsamma investeringar?

Lösningar: Nätverksträffar med tydliga teman; Miljö - inte bara ekonomi som drivkraft

Behov: Regeltydlighet. Goda exempel

Grupp "Förnybar energi i SME", Kristin Hedström

Deltagande projekt: Solar Värmland; Arctic Solar; Solreg Halland

Utmaningar: koppla samman forskning och företagens verksamhet; ERUF kan inte finansiera "hårda investeringar"

Lösningar: nå företag via det medium gruppen använder

Behov: bättre överblick över finansiering på området

3. **Stefan Baier, Tillväxtverket** presenterade arbetet med ERUFs nya programperiod 2021-27 och **satsningar på miljö, energi och klimat**.
4. **Christina Johannesson, Cajalma** presenterade hållbarhetsaspekter som hävstång för att nå tillväxtmålen.
5. **Vilka metoder funkar?** projektledarna diskuterade fritt i följande grupper:

a) Hållbarhetsaspekter

Gruppen diskuterade förutsättningar i TO4 som samlar många "kunskapsprojekt". Hur får vi till "action" och förändring? Problemet kanske ligger i programbeskrivningen och vad man kan söka pengar för. Projektet stannar ibland vid kunskapsfrämjandet.

Det sas att det inte handlar om 50/50% kvinnor/män. Det handlar om att hitta drivkrafter i olika målgrupper och skruva på dem. Viktigt att hitta målgruppen som har potential/viljan till förändring för att nå tillväxtmålen. Vem äger problemet och lösningen och måste vara med i projektet? Även politiska incitament behövs. Kombination av regionala och nationala medel baserad på regionens förutsättningar är viktig.

b) Affärsnytta i klimatomställningen

Vad krävs för att skynda på omställningen? Pengar är utgångspunkten, men det finns fler mervärden. Ex konkurrensfördelar för högre attraktivitet bland potentiella anställda, i upphandlingar. Långsiktighet i politik och regelverk är nödvändigt för att företag ska våga investera.

Tillräckliga resurser och kompetens i SMF, hur kan man agera här för att underlätta? Stödet skulle kunna vara mer direkt för investeringar i infrastruktur.

Mer kunskap hos långgivare för ex. livscykelanalys. Mäklarfunktion mellan den kunskap som finns och de lösningar som upphandlas från offentlig sektor.

Draghjälp av större företag som ställer stora hållbarhetskrav på underleverantörer. Det handlar om efterfrågan av produkter, vem vill köpa det jag säljer eller utvecklar?

Länk mellan forskning och affärsnytta. Hur startar man bolag från forskningsresultat? Vem ska göra detta och hur ska idéerna förvaltas?

c) Kommunikation

Utmaningar:

- Saknar resurser (kommunikatörer, tid och pengar) kompetens
- Nå ut, sprida resultat
- Anpassning av budskap till nya målgrupper
- Myter om t.ex. laddbara bilar ställer höga krav på argument
- Kommunikation tar tid
- Personberoende
- Kritik från media
- Kommunikation planeras för sent
- Deltidskommunikatör är inte en intressant tjänst

Sammanfattningsvis kan man konstatera att bristen på kompetens är en upprepad utmaning som tas upp. Detta kan bero på att man saknar resurser för kommunikatörer, att det tar tid att kommunicera, eller att de man kommunicerar till inte kan frågan.

Lösningar:

- PR-mediebearbetning: billigt, hög trovärdighet, når politiker, stolthet, "cred" hos nätverksdeltagare, bygg relationer med specifika journalister
- Omvärldsbevakning, kolla riksenheter sprid lokalt
- Utse talespersoner
- Jobba med facktidningar.
- Konkret aktivitetsplan – inte bara strategi. Ha med kommunikation från början.
- Storytelling. Snackis externt gör mervärde internt
- Utanför boxen tänk
- Jobba med ambassadörer eller influencers.
- Använd experter för att förtydliga
- Kommunicera en sak i taget
- Hitta ett "hem" för kommunikationen (webben)
- Att Klimatsynk köper in kommunikationskunskap?
- Kompetenshöjande utbildning
- Använda rätt forum för målgruppen. T.ex. facebook i stället för möten
- Enkätundersökning för få veta ngt om målgruppens behov
- Rätt sociala kanaler/gilla/dela/tagga
- Köpa in varandras kommunikatörer?
- Kommunicera under hela projekt-tiden.
- Kommunicera i sekvenser – kampanjtänk – en gång är ingen gång
- Styrkan med bild och rörlig bild, story. Allt passar inte. Berätta en sak
- Vad vill du berätta? Börja där: syfte, målgrupp

Man kom med en rad olika lösningar för hur man kan hantera de utmaningar som finns. Bland annat såg man att det behövs en mötesplats för kommunikation, exempelvis genom en webbplats eller linked-in grupp.

d) Starkt samarbete i projekt

Samhandling: Beslut som tas ska gynna de gemensamma målen. Hur gör man detta?

Utmaningar:

- Många olika partners vilket gör det svårt att hitta gemensamma mötesplatser.
- Samhandling om målen, men aktörer styrs på olika sätt
- Projekten är tidsbegränsade organisationer.
- krav på att leverera genom möten.
- Olika organisationer som har andra mål. Svår balansgång.
- Det är inte bara organisationer som skiljer sig, men personerna skiljer sig också
- Vad händer ifall partnerna är i otakt med varandra? Det är viktigt att i de stunderna vara tydliga med varandra och kommunicera.
- Personberoende – ifall en person försvinner så är det "förstört", bra att ha en "back-up".
- Tillit, speciellt när det är många personer.

Lösningar:

- Se till att beslutfattare är med i samarbetspartners.
- Fråga aktörerna: vilka mandat har du? Vilken tid har du? Involvera aktörer
- Analysera aktörerna och bygg relationer.
- Skapa en plattform för möten, göra nyhetsbrev.
- Återrapportera från vad man gjorde från sist. Stående agenda för möten.
- Viktigt att uppmärksamma både det som är positivt och negativt.
- Försöka vara så generös som möjligt med sitt eget och dra nytta av andra aktiviteter. Fråga om stöd, hjälp osv.
- Anordna mindre möten men samla alla aktörer varje halvår för att skapa en gemensam lägesbild.
- Måste vara lyhörd: följa upp med personer som har "problem", lösning osv.
- Omvärldsanalys, riskvärdsanalys, intressentanalys.
- Använd referensgrupper som ett sätt för kompetensutveckling.

e) Långsiktiga resultat och ägarskap

6. Europeiskt perspektiv på klimatomställningen - EU-kommissionen, Stefan Welin

Stefan Welin vittnade om att klimatfrågan påverkar beslutfattare och förhandlingar på EU-nivå i allra högsta grad. Det är tydligt att frågan EU-kommissionens kommande ordförande, Ursula von der Leyen, har annonserat att en europeisk "Green Deal" för att göra Europa till världens första klimatneutrala kontinent. Hon föreslår också en ny industriell strategi och en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi som syftar till att öka användningen av cirkulär ekonomi och att göra energiintensiva industrier fossilfria. De som förlorar på omställningen behöver någon form av kompensation.

FN:s hållbarhetsmål genomsyrar arbetet och levererar incitament. Några medlemsstater kämpar emot. Vad händer om det blir lågkonjunktur?

Framåtblick

Madelene Nilsson, Tillväxtverket, uppmärksammar möjligheten för Transnationella komponenten som ger finansiering till samarbete med andra Östersjöländer.

<https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledning/handbok-for-eu-projekt/ansoka/sa-soker-ni-stod-for-ett-grans-over-skridande-arbete.html>

Klimatsynk presenterade det pågående resultatarbete och berättade också om en kommande Analysworkshop i vinter för 2-3 utvärderare per portfölj (totalt ca 15).

Stefan Baier och Karin Fant avslutar dagen.